

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De consolatione philosophiae

Boethius, Anicius Manlius Severinus

[Deventer], [1480-85]

Prosa tertia libri quinti

[urn:nbn:de:bsz:31-293110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293110)

pniciōsis turbant affectibus . Quibus accē
tendo cōsentiedo qz quā inuexere sibi adiūuāt
seruitutē . a sūt quodāmodo ppria libertate ca
ptiuæ . Quæ tamē ille ab æterno cūcta pspī
ciēs prouidentiae cernit intuitus . a suis qz me
ritis prædestinata disponit . oia videt . a oia
audit . **M**etrum secundum libri qnti

Dvro clarum lumine phœbus . Mell;
flui canit oris homerus . Qui tamen intimavi
scera terræ . Nō valet aut pelagi radiorum .
Infirma perumpere luce . Daud sic magni
oditor orbis **D**uic ex alto cuncta tuēti Nul
la terræ mole resistunt . Nō nox atris nubibo
obstat . **V**no mētis cernit in ictu . Quæ sunt
quæ fuerūt veniāt qz . **Q**uem quia respiciāt o
minia solus . **V**erum possis dicere solem .

Profa tercia libri quinti .

Nvm ego **E**n inquam difficiliōri rur
sus ambiguitate confundoz **P** . **Q**uænam in

quit ista est. iam enim quibus perturbare cō
iecto **B.** Niniuz inquam aduersari ac repu
gnaē videtur. praenoscerē vniuersa deum. et
esse vllum libertatis arbitrium. Nam si cun
cta prospicit deus. neq; falli vllō mō potest
euemire necesse est quod prouidentia futuruz
esse praeuiderit. Quare si ab aeterno nō facta
hominum modo. sed etiam consilia volūtates
q; praenoscit nulla erit arbitriū libertas. Ne
q; enim vel factum aliud vllū. vel quaelibet
existere poterit voluntas. nisi quā nescia fal
li prouidentia diuina praesenserit. Nam si a
liorsum q; prouisae sunt detorqueri valent.
non iam erit futuri firma praescientia. sed o
pinio potius incerta. quod de deo credere ne
fas iudico. Neq; enim illam probo rationem
q̄ se qdā credūt hūc q̄stionis nodū posse dis
soluere. Aut enim nō ideo qd esse euēturū. quā
id prouidentia futurū esse p̄sp̄exerit s; ecōtrario
m ij

pōtius . quoniā quod futurum est diuinā p
uidentiam latere non posse. **E**oq; modo neces
sarium est hoc in contrariam relabi partes **N**e
q; epi necesse eē contingere quæ prouidentur
sed necesse esse quæ futura sunt prouideri.
Quasi uero quæ cuiusq; rei causa sit p̄sciētia
ne futurorū necessitas sit . an futurorū necessi
tas causa prouidentiae laboretur **A**c non illū
demonstrare nitamur quo quo mō se habeat
ordo causarum necessarium esse euentum præ
scitarum re p̄ etiā si p̄sciētia futuris rebus eue
niendi necessitatē non uideat inferre. **E**tenim
si quispiam se deat opinionem quæ eum se de
re coniectat ueram esse necesse est. **A**tq; econ
uerso rursus . si de quopiaz uera sit opinio qm̄
sebet cū sebere necesse est **I**n utroq; igitur ne
cessitas inest . in hoc quidem sebedi . at uero i
altero ueritatis . **S**ed non ic̄circo quisq; sedq;
quoniā uera est opinio . sed hæc potius uera ē.

qm̄ quempia sebere precessit. **I**ta cū causa ve
ritatis ex altera parte procedat. inest tamen
cōmunis in vtraq; necessitas. **S**imilia de pui
dentia futuris q; rebo ratio dñari patet. **N**am
etiā si iccirco qm̄ futura sūt puidēt. nō vero
ideo qm̄ puidēt eueniūt. nibilo min⁹ tñ a
deo vel ventura puideri. vel prouisa eueire ne
cesse est. quod ad perimēdā arbitrij libertatē
solū satis est. **I**ā vero qm̄ preposterū est. vt
æternæ præsciētiae t̄p aliū rerū euentus causa
esse dicat. **Q**uid ē at̄ aliud arbitrari. ideo de
um futura qm̄ sunt euetura puidere. q; puta
re q̄ olim acāderūt causā sumā illi? eē proui
dentiae **A**d hæc **S**icuti cū qd eē scio. id ipsū
esse necesse est. ita cū qd futurū noui. id ipsū
futurum esse necesse est. **S**ic fit igitur vt eue
tus præscitæ rei nequeat euitari. **P**ostremo
si quid aliquis aliosum qm̄ sese res habet ex
istimet. id non modo scientia nō est. sed est
m̄ iij

opinio fallax a scientiæ veritate longe diuer-
sa. **Q**uare si quid ita futurū est vt eius certū
ac necessarius nō sit euētus id euenturū eē p̄
sciū q̄ poterit. **S**icut eni sciētia ipsa ip̄mixta
ē falsitati. ita id quod ab ea cōcipit. esse aliē
q̄z cōcipit nequit. **E**a nāq; causa est cur men-
daō sciētia careat. q; se ita rē quāq; habere
necesse ē vt eā sese habere sciētia cōprehendit
Quid igit. **Q**uonā mō deus hęc incerta futu-
ra prænoscit. **N**ā si ineuitabiliter euētura cō-
set q̄ etiā nō eueire possibile est. fallit. quod
sentire nō mō nefas ē. h; etiā vce p̄ferre. **A**t
si vti sūt. ita ea futura esse decernit. vt æque
vel fieri ea. vel nō fieri posse cognoscat. quæ
est hęc p̄scientia quæ nihil certū. nihil stabi-
le cōprehendit. **A**ut q̄d hoc refert vaticinio il-
lo rīdiculo tyresia. quicq̄d dicā aut erit aut
non **Q**uid etiā diuina p̄uidētia humana opi-
mone p̄stiterit si vti hoies incerta iudicat q̄rū

est incertus euentus . **Q**d si apud illū rerum
omniū certissimū fontē nihil incerti esse potest
certus eorū est euentus quæ futura firmē
ille p̄scierit . **Q**uare nulla est humanis cōsi
lijs actionibꝫ libertas . quas diuina mens
sine falsitatis errore cūcta p̄spiciens ad vnū
alligat ⁊ constringit euentum **Q**uo semel re
cepto quantus occasus humanarū rerū conse
quatur liquet . **F**rustra enī bonis malis qꝫ p̄
mia p̄cœnæ p̄ponunt . q̄ nullus meruit liber
ac voluntarius motus animorū . **I**d qꝫ omni
um videbitur iniquissimum quod nunc æq̄ssi
mum iudicatur . **V**el puniri improbos . vel
remunerari probos . quos ad alterutrum nō
propria mittit voluntas . sed futuri cogit cer
ta necessitas . **N**ec vicia igitur . nec virtutes
q̄c̄qm fuerint . sed oim meritorū potiꝫ mixta
atqꝫ idiscreta cōfusio . **Q**uoqꝫ nihil sceleratius

excogitari potest. cū ex prudentia rerū oīs
ordo ducat. nihilq; liceat consilijs hūanis fit vt
vicia q; nra ad honorū omniū referat aucto
rē. **I**gitur nec sperādi aliqd nec deprecādi vl
la ratio est. **Q**uid enī vel speret quisqm vel e
tiā deprecet. qū optāda oia in deflexa serie
cōnectit. **A**uferet igit vnicū illud inter hoies
deūq; cōmerciū sperādi seza deprecādi. **S**i q
dem iuste humilitatis p̄cio inestimabile vice
diuie grē pmeremur. q̄ solus modus est q̄ cū
deo colloqui hoies posse videant. illiq; inac
cesse lucā prius q̄ q; impetret ipsa supplicā
datione coniūgi. q̄ si recepta futurorū necessitate.
nihil viriū habere credant. qd erit q̄ sumo il
li rerū principi cōnecti atq; adherere possim?
Quare necesse erit hūanū genus vt paulo ante
catabas disseptū atq; disiectū suo fonte fa
tis cere

Metrum terciū libri quinti.